

279943 P. 3441.

Universul Literar

DE CRACIUN

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. în străinătate pe un an 200 lei.

Din galeriile celebre

Andrea del Sarto „MAICĂ DOMNULUI CU ISUS

425 5

Moș Crăciun

Moș Crăciun! Unde-i tinerețea noastră? Copii, unde-i copilăria voastră?

Ce melancolice sunt sărbătorile, dar mai ales ce dureros primim — să fim sinceri — pe Moș Crăciun! Nre frică să numărăm anii în urmă, ca să ne înprospătăm memoria cu vagile imagini de pe vremea, când doream cu nesățiu să vie Moș Crăciun, să ne aducă jucării, să ne pună câțiva bănuți în ghete, — așezate cu nădejde, dar mai ales cu încredere — lângă ușă. Ni-e frică să ne spunem, că ni s'au scuturat iluziile, cari să sporască în picuri, voioșia mai amplă a lui mâine. Nre frică să ne spovedim nouă amărăciunea transformării noastre de iluzionști, în manechine monotone!

Moș Crăciunul copilăriei noastre! Și Moș Crăciunul copiilor noștri! Noi am avut norocul să fim întâi adevăr copii, să ne sbatem în acea frăgezime de naivitate ingenuă, să ne mirăm, să credem în basme, să visăm împlinirea a ceea ce a legendelor. Iar voi, copiii de azi? Voi copiii noștri! Pentru voi, Moș Crăciun e un punct din program pe care-l pregătiți cu prematura voastră putință de apreciere.

Mămăica să vă aducă ea, nu Moș Crăciun, o rochiță nouă; ori făticeu să se împrumute și să vă cumpere cutare jucărie de tinichea, că-i mai trainică. Voi, dragii mei, simțiți, ca și noi, nevoile: v'ați trezit cumpănindu-vă între măsuri de jumătăți de bucurii prudente. Noi credeam în basme, voi le ascultați încercând să le tălmăciți. Și doar între voi și noi să fie distanță de 20-30 ani! Și cum am îmbătrânit cu toții! Voi vreți să știți precis, noi ne îmbătăm în amăgiri. Pentru noi, sărbătoarea sărbătorilor era noaptea pomului de Crăciun cu lumânările colorate, cu jucăriile neînsemnate, care ne erau totuș capitele extraordinare de noroc. Iar voi? Voi faceți, aproape toți, ca fetița mea care în loc de brad cu lumânări, vrea să dea toți banii, colegei ei, care n'are nici ghete, nici palton. Pe voi v'a copleșit realitatea, cu hădele ei nedreptăți. Voi vreți să faceți bine, noi doream să ne veselim.

Dar să ne dorim acum, ca la anul să ne veselim cu toții de bucuriile cât mai multora cari știu să facă bine și pentru ei și pentru alții.

B. Oaropida

Văzute și auzite

Crăciunul în 1916

Când am primit ordinul să evacuăm Bucureștii, am încălecat în care cu boi tot calabalăcul serviciului și am luat-o spre Urziceni.

Vremea rea și moralul și mai rău.

Două zile, cât am făcut până acolo, ne-au ajuns și ne-au întrecut: automobile cu militari și civili, cupeuri cu muscali pe capră, gonțiți și ei de teama răzburării nemților, bărbați și femei, cu legături în spate, cu copiii în brațe, alergând năucii prin noroi, mergând în neștire....

Și tunul bubuia în urmă...

Din Urziceni, care gemea de lume, militari rătăciți de unitățile lor în retragere, refugiați cari cereau adăpost și nu mai încăpeau, servicii militare, autorități civile, evacuate cu arhive cu tot, din mijlocul acestor forfeteli amețitoare plecarăm cu trenul.

Nu mai știu minte câte zile am făcut până la Bârlad. Intr'unele stații am rămas câte o zi și chiar două, liniile fiind blocate. În tot momentul ne așteptam să ne ajungă inamicul, ori să ne tace retragerea.

Se întâmpla uneori să se isprăvească apa din cazanul locomotivei, fie într-o stație fără pompă specială, fie chiar pe câmp. Și atunci trebuia să ne punem pe lucru toți câți ne găseam în tren, să cărăm cu gălețile, cu canele, cu tot ce aveam la îndemână...

nă... Muncă enorm de grea când aveam un puț în apropiere, penibilă când trebuia să luăm apa din șanțurile umplute de ploaie pe marginea liniei ferate... Și când nevoia se ivea noaptea, pe gerul dela începutul lui Decembrie, plesnea obrazul, înghețau mâinile, în întunericul roșit de ultimele licăriri ale mașinei...

Intr'o stație, șeful gării ne povățui să nu lăsăm inamicului un vagon de zahăr, aflat în depozit. Am luat cu toții lăzile la spinare și le-am târât după noi. În alta, un vagon se răsturnase de-a curmezișul liniei. Avea destinația spre Bulgaria și conținea șocolată Suchard, Milka și Velma... Ce bine a prins depozitul de subzistență din Bârlad, unde s'a desfășurat militarilor și civililor — mai mult civililor — cu 5 lei kilogramul!

Așa, cu mari greutate, la ideea că-rona și azi n'are cutremur, am ajuns la Bârlad, unde aveam să rămânem până în Ianuarie, înghesuiți în orașul suprapopulat, prima etapă a tuturor refugiaților, reședința dintâi a Marelui Cartier general, punctul de întâlnire al tuturor celor cari nu mai știau încotro să se ducă și cei așteptați.

În aceste condițiuni, din cale afară, de dureroase, intrarăm în sărbători. Telegrafia fără fir ne aduse o veste

care ne turti: Kaizerul propusese pacea, și după liniile ei generale se deslușea că pe noi avea să ne cos e pierderi simțitoare. Abia intrasem în război și bilanțul s'annuța slășetor... Cei mai mulți aveau credința că Alianții vor refuza scurt propunerea. Briand așa a făcut, în numele tuturor. Dar unii se întrebau cu groază ce va fi, dacă se va întâmpla să se trazeze pe tema germană...

Așa sosea Crăciunul pentru noi.

Din teritoriul ocupat nu mai aveam știri... Ba da, erau știrile. Și, cum se întâmplă de obicei, toți le repetam „cu cea mai mare siguranță“ și adesea „pe onoarea mea“.

Auzeai de pildă:

— A murit mitropolitul Conon.

— Nemții erau făcând o înmormântare strălucită.

— În piața teatrului a fost împușcat un băcan important din calea Victoriei, fiindcă a luat la cașcaval cinci bani mai mult decât prețul maximal.

— Un comisar a fost împușcat pentru că primea mită.

Găsiseră dușmanii mijlocul să-și facă reclamă și dincolo de cortina de fier dela Siret, chit ca la adăpostul acestor legende să sugă tot ce vor putea din Muntenia, să împileze și să jefuiască.

Amărâte suflete, ce-ați ales voi dir Crăciunul d'atunci!

...Afară, bine înțeles, de îmbuibății din toate vremurile, cari au cheful ca totdeauna și au ciocnit din greu, pentru realizarea idealului pe care serveau cu osânza lor apărută de blăni umflăte și plimbă în automobile luxuoase.

Don José

Darurile mele

...Mă las în voia închipuirii. Aș vrea să fiu mai bogat ca Cresus și mai stăruitor ca Ford. Aș dărui atunci în noaptea de Maș ajun, colegilor mei daruri: lui Leontin Iliescu, statuia lui Confucius; lui Negru portretul celei mai frumoase fecioare; lui Don José, mijloace de a călători oricât, numai să spue glume; toată istoria diplomației; lui Bilciurescu, cea mai strălucitoare pinacotecă; lui Gilly, un penel ideal; lui Orășanu „un cap de bon“ pentru filatelia lui; d'lui Fine, un tren de ziace, italianești; lui Cernăteanu, un volum de Radu Cosmin să scoată cugetării; d'lui Marian, un utiaș creion roșu.

Brak

N. R. Fericirii cadourilor, oferă în semn de recunoștință colegului Brak, pustiul în papier maché al simpaticului deputat Leonte Moldovanu.

Să pretinzi dela oameni mai mult decât pot să dea, e să deschizi isvorul celor mai amare dureri.

Dickens.

PRUNCUL ISUS

*Două mii de ani aproape
Sunt de când, trimes de sus,
Cobori la noi Isus.
Sunt, și'n mintea tuturilor,
Făr ca vremea să-l îngroape,
Stă d'apururi trăitor
Pruncul cel nemuritor.
Sunt mulți ani și mulți vor trece,
Răspândind în lungul sbor
Vorba ce din sfânt isvor
Cugete făr ca să sece:
Vorba celui ne'ntrecut
Care'n iesle s'a născut;
Vorba lui, cuvântu-i blând.
Care lumea străbătând,
Ne-a șoptit învățătura
Șalungăm din sufle ura.
Să fim buni și iertători,
Dar noi, ne'nșelegători,
Cu-ale patimii vâpui
Pornind pași pe rele căi.
Mereu suntem mici și rii*

*Umbre șterse, trecătoare.
Pe sub razele de soare,
Omenire 'n genuchi cazi
Când serbăm cu pompă azi
Pruncul sfânt, ne'ntrecut,
Care'n iesle s'a născut!*

N. Ține

*Carele umbliu cu vântul
Și port cărțile prin toate curțile.
Cu bună simbrie sunt tocmit
Dar în traistă n'am nimic,
Fără o ploscuță cu vin
Dintr'aceasta la toți închin.
Iar dacă mă îmbătai
Șarii acasă.
Cuptorul spârsei,
Cămașa rupsei...
Cine cuptorul va lipi
Și cămașa va cârpi
Bună plată va primi"...
Sau cântecul diacului:
„Eu sunt un diac
Cât un gândac
Atât de mare
De nu mă văd din cărare.
De trei ani umbliu la școală
Și mânc tot colesă goală.
Ducem-oi la porci
Cartaboșii's groși;
Ducem-oi la capre
Laptele îmi place...
Nu-i de treabă
Cartaboșii s'or sfârși,
Și caprele or stârpi.
M'am socotit să'nvăț pușintică
carte,*

*Sau popă mă voi face;
Voi boteza, voi cununa,
Bună plată voi căpăta
Cine va asculta această orație.
Frumoasă și bună
Să-mi puie bani cu țidulă
De hârtie în mână,
Iar cine nu o da nici dutalița
Să-i mănecă cârnații mâța!"*

De regulă, partea diacului și orația ingerului se recita în casele oamenilor mai puțin înstăriți.

Colindele sspuse în ajunul Crăciunului, ca și cântecele de stea, din Ardeal, au variante numeroase după regiuni. În admirabila monografie, asupra comunei Rășinari, scrisă de d. V. Păcală, găsim interesante și prețioase amănunte privitoare la datinele religioase din acel ținut.

Ar fi interesant pentru literatura noastră folkloristică să se strângă toate aceste cântece semi-religioase ardelenesti.

R. Selșanu

Din spiritul oamenilor mari

Voltaire intrase la un restaurant din joburgurile Parisului să mănânce.

— De câtă vreme ați deschis acest local? întrebă filozoful după oarecare trecere de timp de când aștepta să i se aducă rasolul cerut.

— De aproape un an, răspunse amabil restauratorul.

— Păcat că n'am știut mai dinainte; aș fi venit de atunci...

Restauratorul se simte măgulit.

— Ași fi venit de atunci, adăogă Voltaire, cu speranța că acuma aș fi putut să fiu servit cu mâncarea pe care am cerut-o.

CUM SE SERBEAZA CRĂCIUNUL ÎN ARDEAL

Obiceiuri. — „Colindreșii“

În Ardeal, în ajunul Crăciunului, cum se lasă seara, băeții pornesc în sat, din casă în casă și strigă dela poartă: „Bună sara lui Crăciun!“.

Gospodarii ies în întâmpinarea colindătorilor și le oferă daruri, mai cu seamă în alimente. Băeții, mulțumesc cu vorbele:

„Noi eșim de aici; Dumnezeu tună aici!“.

Dacă dintr'o casă nu iese nimeni cu daruri, colindătorii se răzbnună, strgând: „Noi eșim de aici, dracul tună aici!“.

Se întâmplă ca o babă mai haină, auzind blestemul copiilor, iese cu un băț noduros ca să pedepsească pe micii îndrăzneți. Baba strigă, pe când colindătorii se risipesc prin vecini:

„O să vă bag spuză în cioarecii voștri, dracilor!“.

În ajunul Crăciunului, colindatul ține până pela miezul nopței.

A doua zi, după sfârșitul slujbei religioase, începe colindatul „cu steaua“. Mai acum câțva timp obiceiul acesta era foarte întins în satele românești din Ardeal, dar în ultimii ani el nu se respectă prea mult. „Cu steaua“ odinioară umblau copii bogătașilor, pe când azi umblă aproape numai copii săraci.

Cele mai frumoase cântece de stea,

le-a cules în 1875, Petre Băncilă, învățător din comuna Rășinari.

Un cântec de stea se sfârșește astfel:

*„Stați fraților, în lături,
Că și eu știu niște șfaturi
Cari-s mai folositoare
Și de toți lăudătoare.
Eu sunt împărat Țidovesc.
Mai bine ca toți ghicesc:
Cu șfaturile dumneavoastră
Nu se umple punga noastră
Ci cu șfaturi de-ale mele,
Că umpli punga cu ele.
Iar bunii gazdei de loc
Ne-o da două trei sfântișchei
Să umplem punga cu ei;
Sau colac șicârnat,
Că ține bine de saț;
Sau unt și brânză
Că ține bine la rânză.
Iar noi vom mulțumi
Tot bine le vom poști:
Dumnezeu vă blaslovească
Și ce-aveți să vă trăiască,
Ca'ntru mulți ani fericiți
Ce aveți să stăpâniți!“*

(Versurile acestea le zice „colindreșii“, care joacă rolul lui Irod).

În alt cântec de stea, găsim următoarea „orație“ a ingerului:

„Eu sunt împăratul Petru

Sonetele iubirii¹⁾

DE LEONTIN ILIESCU

XV

*Durerea mea ce'nseamnă'n fire oare?
O clipă'n vecinicia de dureri...
Și totuș, ce sublime mângâieri
In roua unor lacrimi arzătoare !..*

*Durerea'nvăluită de tăceri
Mai blând te face, mai senin, maimare,
Când sufletul se pierde 'n larga zare
Sub cerul mult visatei primăveri..*

*Durerea mea? Nimic svârlit în haos
De Cel stăpân pe goană și repaus —
Ca sufleturmi să-l poarte tot mai sus...*

*Ce mare ești pe piscul suferinții,
Tu, om, ce urci Calcarul năzuinții.
Dar cât de mic în fața lui Isus !...*

XVI

*Cu dorul tău închis — mai sus de oameni —
In negrele tăceri ca'ntr'o cetate,
Tu ierși zâmbind a lumii răutate
Și-ai vrea iubire pe pământ să sameni*

*Dar cum să te priceadă „răi și fameni”
Că vrei să'mparți iubire și dreptate
Când lumea azi izvor e de păcate,
Când iadul și pământul sunt ca geameni !...*

*Zadarnic ceruri purpură de sânge
Și'n zări s'arată — un simbol — Golgotha,
De mila lumii nimeni azi nu plânge...*

*Doar Shylack, mai perfid ca niciodată,
Iși flutură din noaptea lui bancnata
Ca un blestem pe lumea vinovată.*

1) Vezi numărul precedent.

ceastă logodnă a cucomului Radniui Vodă aicea la noi; în Moldova nu știm ce va fi făcut Duca-Vodă”.

Dar de nunțile din timpul Brâncoveanului, a Bengeștilor, Crețuleștilor, Fărcășanilor, Herăștilor, Duca, Cantacuzino, cormicarii ne spun minunății. Domnul asista la multe din ele și trimetea daruri la toate, bani pentru یشlicul ginereului și covoarele dela Domnie făcea ca aceste nunți să fie cu mari petreceri cum zicea poetul poporan :

*La tulpină de meri
Danțuri de boeri
La dalbă tulpină
Jos la rădăcină
Mese de boeri
Danțuri de curteni.*

Și se întindeau mese mari împodobite cu maghiran și siminoc, calomfi și busuioc, rosmarin și avrămeasă verzbună și sulfină, și se mânca Doamna Dumnezeuale, ce mâncărul găite de burcătari țigani.

Când făcea Dincă țiganul o mână care de elapon cu coconari, și cō elapon, mă rog îngrășat cu migdale de Tarigrad, apoi mâncam boerii până când îi ridicau pe brațe dela masă, Așa se petreceu pe vremeurile acelea.

I. Zaharot

De când datează obiceiurile de Crăciun

Crăciunul n'a fost sărbătorit din primele zile ale creștinizmului. Sfântul Augustin nu pusese Crăciunul printre sărbătorile religioase deși observase că se adunau creștinii în această zi spre a onora prin petreceri nașterea mântuitorului.

Nu se știa însă precis data când s'a născut Isus și în primele trei secole se fixa această dată, după calcule, la 18 Aprilie sau la 23 Martie sau la 19 Mai. In secolul al IV, episcopul Ierusalimului, Chiril, a cerut papei Iuliu I, să ordone o anchetă printre doctori spre a se hotărâ ziua precisă când se cuvenea să se celebreze nașterea lui Christos. Această dată fu fixată la 25 Decembrie.

Crăciunul fu sărbătorit ca toate celelalte solemnități religioase. El începea din seara din ajun prin intrări de credincioși care cântau psalmi. Aceste rituri nocturne s'au păstrat până azi numai la Crăciun.

Biserica încuviință, spre a înveseli serbarea nașterii domnului și diferite jocuri scenice. Se ridica, în chip de decor, un staul ca cel de la Bethleem, cu eprsonagii care cântau compoziții religioase în jurul leagănelului.

Din nefericire, pe vremeurile acelea, veselie degenerând repede într-o mascaradă lipsită de orice simțământ religios, Biserica a fost nevoită să suprimă aceste reprezentatii.

Din bune vremi bătrâne

NUNȚILE BOEREȘTI

Se petrecea bine la nunțile domnești în veacurile trecute în țările Românești. Se făceau nunți cu mari chefuri de țineau săptămâni întregi. Cronicarii ne vorbesc de o nuntă de pe vremea lui Radu Vodă Leon la 1664.

In aceste vremuri, zice cronicarul, Radu-Vodă având un cocon și Duca Vodă din Moldova, uă cocoană, anume Katrina, s'au ajuns în cuvânt și au logodit pre coconi. La care logodnă au fost aicea în țară mare veselie; au făcut multe ospete și jocuri cari se potriveau cu uă nuntă domnească, ear au logodnă. Strâns-au toată boerimea țării cu toate giupănesele, și au întins corturile în drumul Cotrocenilor.

Acolo, făceau ospete în toate zilele. Adus-au pehlivani de cei ce joacă pe funie și de alte lucruri. Adus au și un pehlivan Hindi Harap carele făcea jocuri minunate și nevăzute pe locurile noastre. Iute om era și vârtos,

Lângă altele, de nu le putem lungi, făcea acestea mai ciudat: puneă de rând 8 bivoli, și se repezea iute și sărind peste ei, se da în văzduh peste cap, și cădea în picioare de ceia parte; un cal domnesc, gras, mare, își lega chica de coadă-i, și-l bătea comișelul cât putea, și nu putea să-l miște din loc: alta: un copac mare din pădure adusesse neted și înfipt; s'a suit pe dânsul ca o maimuță; deci dupe multe jocuri ce au făcut în vârfuri, s'a slobozit de acolo cu capul în jos, și au dat în picioare; alta: un tulpan de mulți coți îl țineau oameni în mâini câtă era, și se repezea iute, și mergea călcând pe tulpan și nu se a funda: alta: se prindea mulți oameni câte doi de mâini și făcea chip ca de o butie cu mâinile și mai lung și se repezea iute, și intra cu capul prin gura acea și nurl simțea oameni, și de cea parte cădea în picioare. In scurt, mare veselie s'a văzut la a

Bine înțeles că o ceremonie religioasă în miez de noapte trebuia să fie însoțită de un banchet special și astfel se născu tradiționala masă din noaptea de Crăciun. În Franța buturuga de Crăciun adună familia în jurul căminului.

În Germania și în țările nordice, unde eterna verdețată, ce nu se vestește niciodată, simbolizează speranța și ea nepieritoare din sufletul omului, s'a început nu se știe de când, să se împodobească casele și sala de petreceri cu brad. Cu timpul acest brad a fost iluminat și is'au atârnat de ramuri cadouri pentru prieteni și rude.

În Franța, pomul de Crăciun nu se cunoaște de cât de la 1871 când emigranții alsacieni din Franța au făcut pe conaționali lor să adopte obiceiul germanic al bradului împodobit.

În Anglia, el fu introdus cel dintâi în salonul reginei Victoria când aceasta se căsătorii cu prințul Albert de Saxa-Coburg și Gotha.

Nici la noi, bradul nu e introdus de multă vreme. Și nici nu este bine intrat în obiceiurile noastre.

GILY

Crăciunul

Simbolul credinței și speranței fa mai bine

Neobservat a trecut anul cu cele două spre zece luni ale sale, cu căldura și frigul lui, cu bucuriile și suferințele sale, cu speranțele și desamăgirile lui. Și iată din nou a sosit marea sărbătoare a Nașterii lui Christos. Sărbătoarea aceasta purtătoare de lumină și bucurie e luminată de steaua Crăciunului, simbolul măreț al nădejdei într-o nouă viață de dragoste și ertare pentru omenirea plină de păcate și de suferință. Steaua Crăciunului, este farul luminos al întregului Univers. Ea arde pentru

noi nu numai în zilele sfinte ale Crăciunului dar în orice timp. Este de ajuns numai să ne amintim, ce însemnează ea prin sine însăși.

Un alt simbol frumos și viu al Crăciunului sunt copiii... În zilele de Crăciun fie care copil ne amintește de acel Nou-născut, care a venit pe lume în peștera întunecoasă a Bethlemului. Copiii sunt speranța omenirii! Nașterea în întuneric și în dur-

rerea suferințelor facerii dar care dă părinților bucuria și nădejdea simbolizează și mizeria peșterii din Bethleem și nașterea în această peșteră a celei mai mari Speranțe a întregii omeniri.

Nu degeaba în zilele Crăciunului copiii se bucură în toată lumea creștină de atâta atenție și dragoste. Și sunt socotite sărbătorile și triumful copiilor. Și ce frumoase și pline de nu degeaba sărbătorile Crăciunului înțeles este asociația acestor două simboluri stelele și copiii — în colindele din ajunul și zilele de Crăciun. Copiii merg din casă în casă cu Steaua, prin gerul sălbatec în mijlocul zăpezii, deseori în vârtejul viscolului. Glasurile lor răsună triumful și nădejdea vieții și steaua lor împoțonată și colorată lucește ca și cum ar vrea să trezească în frigul mort al iernei bucuria și încrederea lumii înghețate și obosite.

Iată de ce atâția artiști, din toate colțurile lumii, unde credința în nașterea fiului lui Dumnezeu e puternică au dat din avuturile sufletesc o parte ca să simbolizeze în opere nepieritoare proslăvirea acestei Sărbători a lumii creștinești.

Dr. I. Dascalu

DIN BELSUGUL MESEI VOASTRE DE CRĂCIUN, GANDITIVĂ LA CEI CE SUFERĂ, DAȚI PENTRU CRUCEA ROȘIE

OSCAR WILDE

CASA CURTEZANEI¹⁾

IARNA, În grădina Tuilerilor

Acest aer de iarnă e aspru și rece și aspru și rece i soarele acesta de iarnă, dar în jurul scaunului meu, copiii aleargă; privind ei crede că sunt niște micușe lucrând de aur carti joacă.

Din când în când, pe lângă chioșcul cotozat, soldații în miniatură se plimbă, mândri, aronjându-și pasul. Uneori trec niște mici tâlhari cu ochi albaștri, cari se pătulează în desigurile despiute ale boschetelor.

Iar alte dați, când bătrâna

domă se pierde cu nasul în carte ei se-avântă să străbată grădina, și-și auzărlă stăpânii de hârție printre maril tritoni de bronz încercând cari stau parcă zădărnindu-se.

Pe urmă, se fac că fug într'un stă repede, și apoi se-avântă, ceată gălăgioasă, și, rând pe rând, ajutându-se cu mânuțele lor, se cațără pe copacul negru, desfrunzit.

O! copac fără inimă, de-ai fi eu în locul tău, de s'ar sui pe mine copiii, numai de dragul lor aș face să răzără din tot corpul meu, cu toată iarna de-acum, flori de primăvară, flori albe, flori albastre!

¹⁾ Vezi „Universul Literar” numărul precedent

Traducerea acestor poeme ale lui Oscar Wilde e datorită d-ului M. Negru.

Poem în proză

Mai mulți savanți și filozofi s'au adunat ca să discute cum au obiceiul acești oameni, despre multe lucruri care există, sau care nu există. Intre altele, aduseră vorba și despre existența lui Dumnezeu.

— Cum este Dumnezeu? Unde este Dumnezeu?... Ce face Dumnezeu?...

— Toți înțelepții recunosc, după o înverșunată discuție, că n'au putut să-L vadă prin telescoapele lor astronomice, după cum n'au putut afla ocupațiunile sale.

— Poetul care ascutase toată discuția — era și un poet acolo, — plecă foarte abătut că nu aflase nimic despre Dumnezeu.

— Afară nu era atât de frig, cum se întâmplă de obicei în nopțile de Crăciun.

Bolta care umbrea Pământul, era senină și plină de luminile stelelor ca un pom de Crăciun.

— Cum se poate să nu afli nimic despre Dumnezeu de la acești înțelepți? — își zicea poetul, în drumul său spre casă.

— De ce nu vrei să-L vezi?! îi răspunseră stelele din înălțimile cerului.

Mai departe, trecând pe sub o ferăstră luminată, auzii o voce de femeie care cânta; o recunosc, își aminti că femeia aceea care cânta, îl iubea. Nu putu desluși cuvintele cântecului și vocea părea că-i spune din ce în ce mai îndepărtată:

— De ce nu vrei să-L vezi?!

— Cum ajunse acasă se așeză la gura sobei în care pâlăia un foc vesel și Inspirația îi spuse o poezie iar dânsul scrise, scrise până la miezul nopții când se născu Domnul Isus Christos, căci era noaptea Crăciunului și — recitându-și poezia i se păru că fiecare vers îi spune:

lui, — și când, — recitându-și poezia i se păru că fiecare vers îi spune:

— De ce nu vrei să-L vezi?!

Nikita Macedonski

PERNA

Dânsa este cea mai bună prietenă a mea. Pe ea m'am pomenit când am venit pe lume, pe ea trăesc, pe ea am să mor! Visurile fermecate ale copilăriei mele, reveriile tinereții, lacrimile pe cari le-am vărsat pe dânsa, destăinuirile pe cari nu îndrăzneam să le fac nimănui când inima îmi bătu pentru prima dată, ea le-a ascultat de abia șoptite, iar în durerile mari morale și fizice, pe ea m'am rezemat, dânsa mi le-a alinat!

Bețiță, am crescut, și tot pe perna mea odihnit capul, cap frumos de fată mare care de multe ori visează

STEAUA

Pe cerul nopții s'a ivit o stea
Mai vie de cât celelalte toate.
Pe cerul nopții lumina o stea
Argint curat de raze 'mprăștiat
Și par'că tot mai mult s'apropia
De drumurile noastre 'nsângerate.

Când o văzură înțelepții magi
S'au bucurat cu bucurie mare.
Când o văzură credincioșii magi
Au pus merinde grabnic în desagi.
Au sărutat acasă pe cei dragi
Și au pornit spre răsărit de soare.

În ieslea oilor s'a intrupat
În chip de prunc dumnezeescul tată.
În ieslea oilor s'a intrupat
La stâna unui om sărac, în sat.
Și magii pruncului s'au închinat
Cu suflet bun, cu inimă curată.

Bogate daruri magii l-au adus:
Un bulgăre de aur, și tămâie.
Bogate daruri magii l-au adus:
Mirositoare smirnă lui Isus.
Ca să-i sfințească dar ceresc de sus
Și harul sfânt cu dânzii să rămâie

O steaua 'mpărăției lui Hristos,
În suflet o purtăm noi, mic și mare.
Dar steaua 'mpărăției lui Hristos
S'a îngropat în valul furtunos
De patimi și de cuget ticălos
Ce băntuie urlând în fiecare.

Cum caută minerii în pământ
Să afle aur și argint să scoată.
Cum caută minerii în pământ
Așa să căutăm plini de arănt,
În sufletele noastre cur sfânt
Să-l desgropăm ducată cu bucată.

Și dacă aurul nu e curat
Să-l curățim de pietre și de sgură.
Și dacă sufletul nu e curat
Să-l curățim de patimi și de ură
Să împlinim ce spune în scriptură
Cuvântul lui Hristos adevărat

Și astfel încoți vom birui
Durerile vieții trecătoare.
Și astfel biruind ne-om înoi
În suflet ca pe cer va străluci
Lumina stelei ce nu va peri
Nici în viața lumii viitoare.

Volbură Polană

cu ochii deschiși!... Iată trecând în fața ochilor mei șirul lung al celor care mă desmeardă cu cuvinte îmbătătoare! Și visez o grădină frumoasă: cu sunt roza în jurul căruia o multime de fluturi fâlfâie, căutând să-mi fure culoarea și parfumul, culoare și parfum care atrag atâta admirație! Măine aceste podoabe vor pieri... mă voi deștepta în fața enigmei vieții; ce-mi va aduce mâine când mă voi deștepta cu capul pe perna mea? Viața aceea a tot putință: pentru unii atât de generoasă, și pentru alții așa de crudă!...

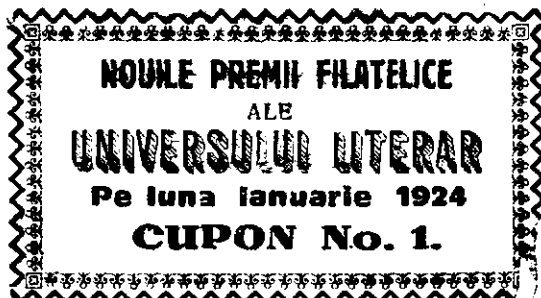
Am luptat mult cu strășnicia vieții, această fantastică stăpânitoare a lumii, și am văzut că numai în iubire stă fericirea. Tot ce este frumos nobil și măreț, este isvorit din sentimentul inspirat de frumoasa zeiță a iubirii! Ce de bucurii răspândește ea! Iată florile minunate ce le presară sub pașii tineretului: sunt florile speranței, acelea cari fac să surâdă imaginilor de fericire de voluptate, de glorie care le răsar în cale, toate isvorâte din sentimentul dragostei. Din grădina iubirii se nasc acele flori minunate, numite poezie, muzică, devotament, sacrificiu, glorie! Ca să fim buni, ca să fim iertători, ca să răbdăm, trebuie să iubim. O! mamă pe care nimic nu te obosește, care m'ai apărut de multele suferinți, care te-ai luptat cu greutatea doborâtă adesea de ele, dar sculându-te iarăși dârje la luptă, n'ai făcut toate astea de cât împropătându-ți puterile la isvorul iubirii!?

Și tatăl când vine obosit de muncă și amărit acasă, două brațe fragede

il iau de gât, și o guriță rumenă îi răcorește fruntea; și sufletul măhnit al omului tresare și să înviorează! O bucurie îi înbată creierul, o nouă putere de luptă se naște în el: iubirea îl face să priceapă rostul sacrificiului și al vecinicii muncii. Și perna, prietena mea, îmi șoptește: să nu ne lăsăm învinși de ură, de invidie, de gelozie, de sgârcenie, de egoism. Odată încuibate în sufletul nostru rămân stăpâne. Atunci iubirea dătoarea de fericire să strecoară și pleacă în căutarea altor suflete curate. Fericirea este iubirea!...

Câte vise am visat pe perna mea! cu câte coșmare nu m'am luptat! Am dormit mult pe puful moale și mătășos, am răs, am plâns! Acum când fire de argint strălucesc în frumosu-mi păr de abanos, mă deștept în fața enigmei vieții pentru a nu știu a câtea oară, și slăbită de puteri mă rezem pe dulcea mea prietenă și cu capul pe dânsa aștept să ne ducem amândouă pe lumea unde ești stăpân pe visurile tale, și unde ești mai prieten cu perna ta!...

Eufrosina Pallă

Butoae și tinichee

Vierul după ce strânsese imbelșugatul rod al pedgoriei sale sta liniștit în gârliciuul pivniței, fumând din lulea și pândind ca nu curiva să se bobotească mustul dat în fier.

În fața gârliciuului sta țanțoș un butoi gol pe care îl cumpăraseră din bălci cu scop de a opri în el vinul cel mai de soi cu care să și cinstească neamul. De și fasonat frumos și vopsit, butoiul cel nou curgea, fiind făcut din lemn prost și de adunătură, mai avea și un miros greu, din care cauză rămăsese neîntrebuințat.

Alături de el se găsea și un vas de tinichea albă ce își lua ochii în strălucirea razelor de soare. Nici vasul cel de tinichea nu slujea la mare treabă vierului, de cât doar la strâns apa de ploae.

Două nopți la rând harnicul nostru vier nu dedese geană în geană veghind printre boboace, de aceia îl prinsese o picoteală la raza încrepită a soarelui de Octombrie pe lângă care se mai adăuga și mirosul îmbătător al mustului intrat în fermentie.

Cum sta el așa în așteptare ca prin vis aude alături o ceartă căreia nu-i mai trebuia mult până să dea în pâruială.

Tresărind, privirea-i se opri pe lucitoarea tinichea din care eșea o voce pitigăeată foarte pretențioasă și răstită: Nu îți e rușine să stai în cale moșicului?, prieten cu mine nu ești, de neam cu mine nu ești, nu vezi că nu-mi semeni nici pe departe?... Eu sunt de soi, nu ca tine!

Butoiul cu vocea-i nazală îi răspunde în replică: aiceaș treabă facem amândoi. Poate, se răstește tinicheaua, dar eu stau întotdeauna „sus pusă”. Da... da îi răspunde grav butoiul, stai sus ca să nu te oierue rugina.

La auzul acestor jignitoare vorbe, dar pline de adevăr, de necaz, arțăgoasei tinichele ia și sărit capacul alături, topăind de ciudă s'a răstât la butoiul cel gol: date la o parte, mahalagioiule, or fiindcă te gătești și tu ca topârhanii îți luai nasul la purtare, pui multe cocoane ai mai văzut tu ca mine?! Atunci butoiul șuerând a sărăcie prin vrană ia răspuns: e gundoiul plin de tinichele, golăciune-o.

Of! plinule, plinule... îi răspunde tinicheaua, de plin ce ești îți șueră vântul prin dușuic.

Tocmai se gătea să intervină bătrânul vier când de o dată un vițel ce umbra slobod prin curte se apropie de locul cu gălceava, și murgind lung ca un cemandant ce dă ordine de marșare a infometatilor, începu să se frece de butoiul cel gol, care rostogolindu-se peste tinichea a făcut-o turtă, iar el isbindu-se de

butoalele cele pline din gârliciuul pivniței s'a făcut bucăți, din care vierul n'a ales de cât niște lezane putrede și cariate, numai bune de pus pe foc.

Ce zarvă, ce gălăgie fac butoalele goale și tinichelele... Oameni, păziți-vă din calea lor să treacă în spate răpă.

Anghel Năvârlie

Gropare!

Gropare, oprește-ți lopata!

Ajunge pământul scârilit;

Pe țărnul nădejdilor plânse,

Eu, încă mai am de trăit...

Bolnavăi credința în mine,

Dar ochii, mă poartă cerșind;

Spre miezul bătrânului soare,

Spre trup de femeie — plâpând...

Spre largi, și rezlețe meleaguri

Spre spuma trecutelor flori;

Cerșesc o scântee desprinsă

Din cuget de plânși călători...

Ce-ți pasă — c'o bufniță-mi cântă,

Harmi cântă gropare, de-un veac;

Mi-e putred-a viselor pernă

Și-altarul înbierii sărac;

Dar pasul, mă duce spre glorie

Și-un cântec mă cheamă la cer:

Oprește-ți gropare lopata,

Sunt tânăr — nu-i timpul să pier!

George Nutzen

Activitatea soc. „Zorile”

Duminică 30 Decembrie s'a ținut în amfiteatrul liceului „Gh. Lazăr” a XIX-a sesiune a soc. „Zorile” organizată de centrală. Președintele a deschis festivitatea, rostind o în-sufletită cuvântare, care e subliniată de aplauze. Neobositul reprezentant al tinerimii, Inchee, salutând în personalitatea d-lui deputat Horia Furtună, pe noul membru conferențiar al societății.

Corul „Zorilor” încheie cuvântarea, — d. P. Macedonski, care trece cuvântul d-lui Horia Furtună, — cu „Mulți ani trăiască”.

D. Horia Furtună, vădit impresionat, mulțumește societății „Zorile”, pentru frumoasa primire, exprimându-și ca o dovadă a dra-

gostei ce poartă tinerimii, dorința de a țină o conferință, recitând din versurile sale inedite cu care va colabora în viitor la revista „Zorile”. (Corul și membrii societății ovacionează pe noul conferențiar, care în urma repetatei manifestări de simpatie recitește câteva poeme de Crăciun).

Urmează apoi scriitorul Nikita Macedonski, care rostește o conferință despre „Balada Luinei” relictând toată subtilitatea și avântul poetic al autorului acestei poeme de valoare. Desfășurând o eloquentă rară, conferențiarul, într-un colorit viu, din care se degajează primul îmbătător al poeziei și lirismului, știe să stăpânească și să entuziasmeze tinerimea dornică și primitoare de lumină și de frumos.

După conferința d-lui Nikita Macedonski, d-rul Greceanu, Ecat. Chelaru și d. Popastergiu, un virtuos violonist, deschide partea muzicală executând ireproșabil bucăți clasice și arii naționale. D-nii Aug. Navarello, V. Bărcă, Corino Th. Andreescu și tenorul C. Mihăilescu încheie sesiunea contribuind împreună cu secțiunea muzicală și corul la strălucitul succes al „Zorilor”.

FILATELIA

Belgia a emis mărci de 5 fr.

Bulgaria taxa de plată de 50 stotinki, 1, 2 și 3 leva.

Statul liber Irlanda (Grande Bretagne) o marcă de 4 pence.

Olanda a scos o serie de mărci comemorative de 20, 25, 35 și 50 cent., iar pe mărcile de 3 și 17 și jum. centime au sursarjat 10 cent. și 1 florin cu mențiunea „Drientezel port en Aantekenrecht” și taxă de plată cu sursarj de 1 pe 3, 2 și jum. pe 7, 25 pe 1 și jum. și 25 pe 7 și jum. centime.

Portugalia a scos noi taxe de plată de 8, 16, 32, 40, 48 și 80 centime cari vor circula numai în Portugalia propriu zisă și insulele Madere.

Sarrea a scos mărci de 15, 20, 25 și 75 centime.

Serbia a scos cărți postale de 50 paras (pentru serviciul intern de 1 dinar și 50 pentru străinătate).

Mamă și amantă

ROMAN DE LOUIS ULBACH

12

— Ai ceva? — îl întreabă ea cu vocea dulce, dar incisivă în acelaș timp, care părea că ascunde dorința ce-o consuma.

— Nu, nu, n'am nimic, te asigur.

Ea își afunda în vremea aceasta ochii în brații lui, iar el surprinse pe buzele ei muzicala unui sărut.

— Ia seama! — îngână el cu o teamă copilărească.

— Să nu răcesc? — replică ea cu un surâs care sfida totul.

— Dar... dacă vine cineva?

Și înaintând spre el și mai mult, aproape să-l atingă:

— Bine faci că nu dansezi! M'așteptai?

Filip, nerespunzând, părea că-i răspunde pe plac. Ea îi apucă amândouă mâinile, își apropie obrazul încântător de al lui și cum el lăsa capul în jos, îl sărută mai întâi pe frunte; apoi îndreptându-l, ca să zică așa, sub mângâierea gurii ei, îi fripse buzele cu frigurile buzelor ei.

Nenorocitul de el era gata s'o respingă. Îl străbătă un fior și simți ca un venin de ură intrându-i în vine o dată cu suflul acestei guri atât de adorante.

În salon muzica se întrerupse.

— Nu se mai dansează, zise Filip.

— Măine... acolo... așteaptă-mă... am să vi!

zise ea.

— Măine? imposibil... Am făgăduit d-lui Brazier.

Mînța nenorocitul; era dovada friicii și dosarului lui.

— Atunci bine, fie și poimăine!

D-na de Gremilly nu voia să-l facă să piardă înălțimea cu d. Brazier; ar fi fost prea periculos.

Filip era gata să refuze și pentru poimăine, când un sgarocot de pași răsună pe nisip; cineva intra de sigur în aeră. D-na de Gremilly îi făcu cu mâna un semn de adio, simțând un sărut și, domol, sigură de ea, frumoasă, triumfătoare, se retrase. Ea nu se întâlni cu nimeni, căci se intrase pe cealaltă aleie a serei.

Era George, abia suflând, cu chipul imbușurat și încântat. Filip căzuse iarăș pe bancă și se bătea cu palmele peste obraji, ca și cum ar fi vrut să zmulgă de pe buzele lui sărutarea ce îi le fripsese adineacura.

— Sper că ești mulțumit de mine — îi zise Moncamp așezându-se alături de el.

— Ah!... oftă Filip — de ce m'ai lăsat singur?

— Dar ce e? ce s'a întâmplat?

George, luându-l de mâini, îl privi drept în ochi. Văzându-l palid, cu ochii turburați de lacrimi, ghici pe jumătate ceea ce se întâmplase.

— Ce? nu e încă lucru isprăvit între voi?

— Nu.

Trecu o secundă de tăcere, de stupeoare; apoi Filip se rușină de slăbiciunea lui oglinindu-se în fața prietenului său. Se sculă:

— Trebuie să se sfârșească odată — zise, scrâșnind dinții — și-am spus că n'am să-ți cer sfat, dar ascultă-mă și judecă-mă: vreau să plec.

— Ai dreptate.

— Vreau să plec, numai decât, fără explicație. Ceea ce ar fi fost o cruzime fără scuză acum trei săptămâni, e scuzabil astăzi. Îmi dase libertatea și acum mi-o rela, când nu mai am nici dreptul, nici datoria să mai revin! Dacă cel puțin aș fi avut să lupt contra înbirii mele pedepsite! Dar, ascultă-mă, e înspăimântător: s'a dus iubirea și respectul se duce și el!

— Nu, sunt înlocuite.

— Bine, fie! peste visul meu vestejit, sfârșit, un altul a înflorit. Puteam să cred că nu fusese sinceră?

— Fusese, cum este încă. Nu protesta, vei înțelege mai târziu. Sărmană femeie!... Te aprob; nu poți s'o minți.

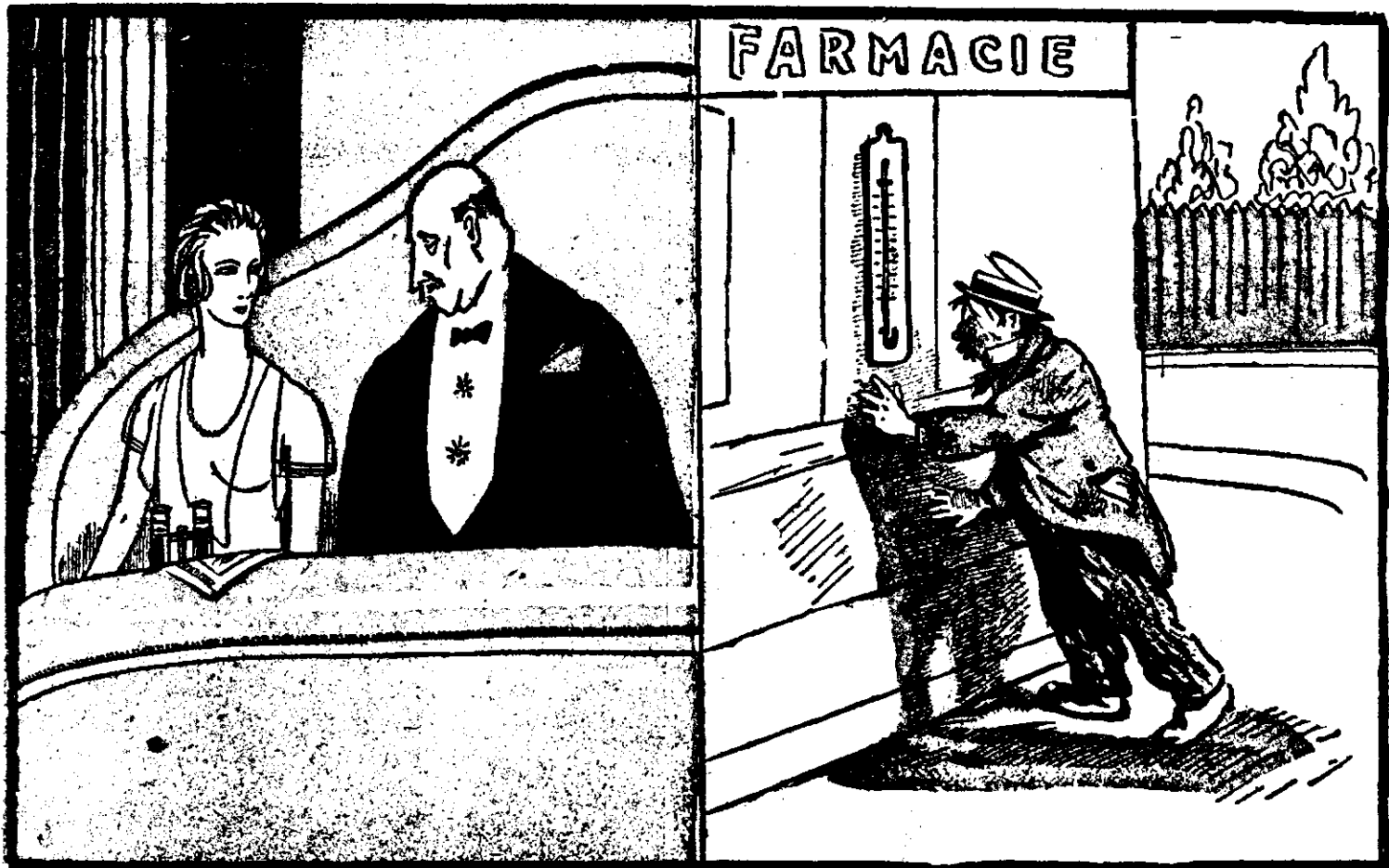
— Totuși am început de pe acum. Am inventat un pretext ca să nu mă duc mâine la o întâlnire. Am spus că d. Brazier m'așteaptă.

— E o minciună caritabilă, din care vom face un adevăr. Vezi tu amice, frate, că nu m'am înșelat dintru început. Era ușor de deslegat ceea ce trebuia rupt. Ți-am mai spus și-ți mai repet: va fi eroică atunci când nu vei mai fi slab. Fii curajos, e scăparea voa-

Argument feminin

Un paradox

— De ce nu te uți cu binoc'u?
— Nu pot, mi am uitat broș rite acasă!

Bețivul. — Vezi drăcie, el merge cu alcool și ea, tot cu alcool și nu pot să merg..

... și acum să plecăm, că acestul am dansat și valsat pentru tine. Sunt abso-
lut, ștergeți ochii; ar râde lumea de noi.

Și zicând așa, George, cu batista lui, șterse
ca unui copil ochii prietenului său; și îm-
brășișă apoi ca să-l îndemne să fie cuminte
și luându-l de braț îl strânse aproape, ca să-i
potolească bătaie inimii în vecinătatea inimii
lui. D-na de Gremilly, foarte înconjurată de
lume, îi văzu de departe și-l salută cu un
surâs care însemna că pot să plece, fără să
mai fie nevoie de alte formalități. Louise de
Courlieu se prefăcu că nu-l vede, ca să nu-l
cîntă greu să le zică sau să-l audă zicând adio.

Ei căntau pe d. Brazier; și găsiră în antica-
meră unde el însuși părea că-i așteaptă.

— Ei bine, întrebă diplomatul, cum rămâne
cu răspunsul meu?

— Prinții.

— Atunci, nu mai rup scrisoarea.

— As putea să văd pe ministru mâine di-
mineață? întrebă Filip.

— Il vei vedea la inapoiere, amice dragă.
Ceea ce e mai grabnic, este să te duci să îm-
brășișezi pe buna doamnă de Luzay. Arată-i te
rog, din parte-mi reverențioase salutări și ex-
plica-i că nu e vorba decât de o călătorie fru-
moasă. La inapoiere, vei avea un loc bun... O
să regulăm acoasta cu d-na de Gremilly... Nu
zic nimic?

— Nu.

— Și eu v'am păstrat taina astă-seară; dar
măine?

— Măine — răspuse George — Filip îi va
anonța știrea.

— Va fi foarte fericită... și nădăduiesc
că mi va mulțumi.

Era un punct de fatuitate în această ultimă
dcrință. D. Brazier, cu o însufletire care nu
prea îi era obicinuită și care de sigur prove-
nea de la masa bună, de la frumoasa serată, de
la dans, de la muzică, de la splendoarea d-nei
de Gremilly, de la ideea de a o izola, părăsi pe

cel doi prieteni și urcându-se în caruță ca să
se ducă acasă, diplomatul începu să îngâne o
arie veche din vremea tinereții lui:

„Da, îmi pare bine că mă 'nsor!”

VII

Când d-na de Gremilly rămase singură în
toate salcanele acestea pe cari le umpluse și
le încălzise un abur monden, nu vru să mear-
gă să se culce, ci găsi o plăcere să stea ca
să-și amintească frântură cu frântură tot
ceea ce o atrăsese și o încântase în seara a-
ceia. Și stete așa un ceas cu lămpile aprinse,
strângându-și viziunile dispărute, silindu-le
să i se ploconească și înfiorându-se de săru-
tarca din seră care-i îmbălsăma inima.

Lăsase pe nepotă să se ducă să se culce
și totuși dacă s'ar fi uitat bine la Louise de
Courlieu, n'ar fi lăsat-o să plece fără s'o des-
cousă. Dar nu mai era în stare să mai vadă
nimic: era toată sub influența beției propriu-
lui ei via.

Intermitența-i de cumintenie exasperase ne-
bunia ei. Mulțumirea sănătății recăpătate, a
frumuseții pe care o făcuse să fie admirată,
regretul unui acces de virtute care-i dase o în-
dispoziție ridiculă, poate chiar frigurile inte-
țite ale unui sentiment care se simtea amenin-
țat, toate îi turnaseră în inimă o pasiune și
mai arzătoare decât aceia cu care luptase

până acum. Ar fi putut crede că până aci
nu iubise pe Filip, atât de mult îl iubea cu o
adoranță violentă, sălbatecă, nemăsurată, de o
poezie extravagantă și de o sensualitate crudă.

Regreta că nu l'a rugat s'o aștepte. Ar fi ple-
cat cu el, ar fi dezertat o noapte din casa aste
în care s'a simțit bătrână pe când era bol-
navă. Avea părerea de rău a unei nopți amo-
roase pe care credea că o merită pentru că-i
indurase teamă, frica.

Să și limba multă vreme prin salon, privin-
du-se în toate oglinzile pe cari le găsi mai
bune, mai credincioase decât acelea din odaia
ei de culcare, de vreme ce o arătau frumoasă
și tânără. Nici un scrupul n'o turbura. De ce
s'ar deveni femeia lui, după ce-i fusese aman-
tă, de vreme ce rămăsese stăpâna acestui
bărbat tânăr și frumos?

Se opri de câteva ori la cuvântul acesta de
amantă, pe care-l murmură încet, găsiindu-l
delicios la pronunțat și inapoiindu-i mărirea
ce avea altă dată. S'a făcut din el termenul
unei intimități brutale, dar pe vremea erois-
mului și a galanteriei, era expresia cea mai
elocventă pentru mândria unei femei. O aman-
tă era regina absolută a unui amant, chiar
fără să-i fi acordat vre-o favoare, și amantul
era adoratorul devotat, chiar fără să fi ob-
ținut nimic. (Va urma)

VIZITAȚI

Cinema „VLAICU”

RULEAZA:

Filmele cele mai frumoase și instructive